LIETUVOS BANKO TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO DIREKTORIUS

SPRENDIMAS DĖL X. X. IR AB „LIETUVOS DRAUDIMAS“ GINČO NAGRINĖJIMO

2025-05-09 Nr. 429-93
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėjas) interesams atstovaujančios advokatės Y. Y. kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjo ir AB „Lietuvos draudimas“ (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

Pareiškėjas su draudiku sudarė Būsto draudimo sutartį (būsto draudimo liudijimas TIA Nr. *(duomenys neskelbtini)*), kuria Būsto draudimo taisyklių Nr. 067[1] (toliau – Taisyklės) pagrindu nuo 2023 m. rugpjūčio 11 d. iki 2024 m. rugpjūčio 10 d. draudimo variantu „Maksimalus“ buvo apdrausti gyvenamasis namas, pirtis ir lauko baseinas, esantys *(duomenys neskelbtini)* (toliau – Būsto draudimo sutartis).

2024 m. rugpjūčio 5 d. pareiškėjas informavo draudiką apie tai, jog po audros ir liūčių iškilo baseino dugnas ir deformavosi sienos, dėl to kažkur įtrūko ar įplyšo konstrukcija, nes vanduo nebesilaiko baseino viduje. Pareiškėjas taip pat pateikė draudikui lauko baseino nuotraukas.

2024 m. rugpjūčio 21 d. raštu draudikas informavo pareiškėją apie priimtą sprendimą nemokėti draudimo išmokos. Draudikas paaiškino įvertinęs gautą informaciją apie įvykį ir baseino apgadinimų nuotraukas ir nustatęs, kad defektai atsirado dėl tikėtinų klaidų, padarytų įrengiant drenažą, nes baseino konstrukciją nuolat veikia lietaus, polaidžio ir natūralūs gruntiniai vandenys, pašalas ir kaitra. Anot draudiko, įvykis nėra staigus ir netikėtas, be to, jis pripažintinas nedraudžiamuoju pagal Taisyklėse nustatytas nedraudžiamųjų įvykių sąlygas, kaip atsitikęs dėl tęstinio, ilgalaikio ir (ar) nuolatinio poveikio, dėl neišvengiamų natūralių procesų, projektavimo ar statybos klaidų ir broko, natūralaus sėdimo, plėtimosi, skilimo, dėvėjimosi.

Pareiškėjas su draudiko sprendimu nesutiko ir pateikė jam 2024 m. rugpjūčio 29 d. pretenziją. Pareiškėjo teigimu, draudikas netyrė visų įvykio aplinkybių ir žalos atsiradimo priežasčių ir priėmė prieštaringomis išvadomis paremtą sprendimą. Teigiama, kad draudikas baseino nepažiūrėjo, pareiškėjo neprašė pateikti įrengimą patvirtinančių dokumentų, todėl neturėjo pagrindo išvadai dėl netinkamo drenažo įrengimo. Baseinas, anot pareiškėjo, skirtas naudoti lauko sąlygomis, o tai reiškia, kad jo techniniai parametrai bei specifika yra pritaikyti atitinkamoms sąlygoms, įskaitant natūralius gamtos procesus. Pretenzijoje taip pat nurodyta, kad pareiškėjas kreipėsi į baseinais prekiaujančią ir juos remontuojančią UAB „SP Project“, jos specialistas apžiūrėjo baseiną ir patvirtino, kad jis įrengtas pagal reikalavimus. UAB „SP Project“ specialistas, pareiškėjo teigimu, taip pat nustatė defektų priežastį: dėl intensyvios liūties drenažas nespėjo sugerti netipinio, staiga susidariusio vandens pertekliaus ir dėl to buvo išpūstas baseino dugnas, sulūžo dugno ir suvirinimo siūlės. Remdamasis UAB „SP Project“ išvadomis, pareiškėjas prašė draudiko išmokėti draudimo išmoką, apskaičiuotą pagal UAB „SP Project“ sudarytą 12 608,20 Eur remonto sąmatą.

2024 m. spalio 4 d. draudikas pateikė pareiškėjui atsakymą į pretenziją. Anot draudiko, remiantis turima informacija buvo prieita prie išvados, kad baseino sugadinimus lėmė baseino projektavimo ir įrengimo klaidos bei brokas, todėl vanduo ilgą laiką veikė (spaudė) baseino sieneles ir dugną. Draudiko teigimu, tinkamai įrengtas lauko baseinas turi atlaikyti ne tik didesnį

[1] 2021 m. kovo 30 d. redakcija, galioja nuo 2021 m. balandžio 16 d.

ar mažesnį lietų, bet ir kur kas stipriau jį veikiantį polaidžio metu įmirkusį gruntą. Draudikas taip pat paaiškino, kad, siekdamas pagrįsti sprendimą ne tik draudiko darbuotojų žiniomis, kompetencija ir patirtimi, jis kreipėsi į baseinų pardavimu užsiimančias bendroves UAB „Okeana“ ir UAB „Poilsio sprendimai“, jos patvirtino draudiko poziciją, kad apgadinimus lėmė ne staigus ir netikėtas įvykis, o netinkamas baseino įrengimas ir eksploatavimas bei dėl to vykę ilgalaikiai, tęstiniai procesai. Be to, draudikas paaiškino kreipęsis ir į Lietuvos Respublikos teismo ekspertu pripažintą ekspertą I. I., kuris atlikęs tyrimą priėjo prie išvados, kad defektai, tikėtina, atsirado dėl vandens patekimo, kurį lėmė neįrengtas arba netinkamai įrengtas vandens nuvedimas. Draudikas nurodė nenustatęs pagrindo keisti priimtą sprendimą ir įvykį laikąs nedraudžiamuoju.

Pareiškėjas su draudiko atsakymu į pretenziją nesutiko ir kreipėsi į Lietuvos banką. Kreipimesi teigiama, kad eksperto I. I. išvados, kuriomis rėmėsi draudikas, neatitinka faktinių aplinkybių. Anot pareiškėjo, ekspertas pateikė išvadas apie netinkamą baseino įrengimą, nors apžiūros metu neapžiūrėjo drenažo sistemų, nesiteiravo, ar tokios sistemos yra, neprašė jų parodyti, todėl išvados yra ydingos, neobjektyvios bei prieštaraujančios faktinei situacijai. Pareiškėjo vertinimu, draudikas ne tik nerinko duomenų apie drenažo sistemos įrengimą, bet ir nevertino aplinkybės, kad 2024 m. liepos 28 ir 29 d. iškrito itin daug kritulių, dėl kurių kiekio net ir tinkamai įrengta drenažo sistema negalėjo surinkti iškritusių kritulių kiekio. Pareiškėjas teigė kritiškai vertinantis ir kitų draudiko pasitelktų bendrovių išvadas, nes jų atstovai nebuvo atvykę apžiūrėti baseino.

Pareiškėjo kreipimesi, be kita ko, teigiama, kad objektą (baseiną) apžiūrėjo UAB „Aqua spektras“ specialistai, jie nustatė, kad į gruntinio vandens surinkimo šulinį yra įvestas drenažinis vamzdis nuo baseino, baseinas įrengtas pagal instrukciją ir tokių baseinų įrengimo praktiką, kad baseinas būtų apsaugotas nuo išorinio grunto slėgio, o baseino sugadinimas buvo nulemtas staiga ir netikėtai kilusio įvykio, liūties. Pareiškėjo teigimu, specialistai vertino, kad baseinas buvo sugadintas tada, kai dėl daug didesnio, nei gali surinkti drenažo sistema, vandens kiekio, gruntiniam vandeniui pakilus virš baseino vandens lygio, baseino sienos buvo deformuotos ir pažeistos, o atsiradus šiems pažeidimams ir ištekėjus baseino vandeniui, jis tapo mažai atsparus grunto slėgiui tiek iš išorės, tiek iš dugno. Šią išvadą, pareiškėjo teigimu, patvirtina ir UAB „SP project“ bendrovės specialistų vertinimas.

Pareiškėjo vertinimu, pateikti duomenys patvirtina, kad baseino defektai atsirado dėl staigios ir netikėtos liūties, tačiau draudikas vengia vykdyti savo prievoles pagal Būsto draudimo sutartį. Anot pareiškėjo, atlikus papildomą baseino apžiūrą paaiškėjo, kad jį reikia demontuoti ir įrengti naują baseiną, o šių darbų preliminari kaina – 20 375,18 Eur, todėl kreipimusi prašoma įpareigoti draudiką išmokėti pareiškėjui 20 375,18 Eur draudimo išmoką.

Atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi draudikas laikėsi pozicijos, jog priimtas sprendimas yra pagrįstas ir teisingas, ir iš esmės atkartojo pareiškėjui teiktame sprendime ir atsakyme į pretenziją pateiktą informaciją. Draudikas taip pat nurodė esąs įsitikinęs, kad I. I. atliktas tyrimas ir jo pagrindu pateikta ekspertinė išvada yra išsami, profesionali, pagrindo ja nesivadovauti nėra. Pareiškėjo kritiką eksperto išvadoms draudikas vertino kaip subjektyvią gynybinę poziciją, nesukeliančią pagrindo abejoti ekspertizės objektyvumu ir profesionalumu, teigė, kad pareiškėjo teiginiai neįrodo išvados nepatikimumo. Draudiko vertinimu, teismo eksperto atliktas tyrimas yra išsamus, išvados nuosekliai išplaukia iš tyrimo eigos, neprieštarauja faktiniams duomenims, žaloje surinktų įrodymų visumai (draudiko ekspertų ir apklaustų baseinų įrengimu ir priežiūra užsiimančių įmonių vertinimams), todėl juo nesivadovauti, jį vertinti kritiškai, nagrinėjamu atveju nėra teisinio pagrindo.

Draudikas taip pat nurodė, kad jam kelia abejonių pareiškėjo teikti dokumentai, nurodantys apgadinimų atsiradimo priežastis, nes nebuvo gauta duomenų apie UAB „Aqua spektras“ kompetencijas vertinti defektų atsiradimo priežastis, pati bendrovė galimai yra suinteresuota draudimo išmokos išmokėjimu, nes tokiu atveju šiai įmonei, kuri užsiima baseinų ir jų dalių pardavimu bei priežiūra, būtų sugeneruotas pelnas.

Pasisakydamas dėl liūties įtakos defektams draudikas nurodė negavęs jokių kitų pranešimų, kad dėl 2024 m. liepos 29 d. liūties kiti tinkamai įrengti lauko baseinai būtų sugadinti taip pat arba panašiai kaip pareiškėjo baseinas. Be to, draudikas patikino, kad aptariamas įvykis, nors ir registruotas po audros, buvo nulemtas ne jos, o kitų priežasčių, todėl neatitinka Taisyklėse nurodyto draudžiamojo įvykio požymių, priešingai – atitinka nedraudžiamųjų įvykių požymius, todėl įvykis pripažintas nedraudžiamuoju ir draudimo išmoka nemokama.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 44 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka ginčo šalių pateiktų įrodymų vertinimą ir jo pagrindu priima sprendimą.

Atsižvelgiant į ginčo šalių pateiktus dokumentus ir paaiškinimus, darytina išvada, kad šalių ginčas kilo dėl draudiko sprendimo įvykį (lauko baseino defektus) pripažinti nedraudžiamuoju pagrįstumo.

Siekiant išspręsti tarp šalių kilusį ginčą, būtina įvertinti administruojant žalą nustatytas įvykio aplinkybes ir nustatyti, ar draudikas pagrįstai įvykį laikė nutikusiu ne dėl staigaus ir netikėto įvykio, o dėl nusidėvėjimo ir netinkamo įrengimo bei pripažino jį nedraudžiamuoju pagal Būsto draudimo sutarties sąlygas.

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.987 straipsnyje nustatyta, kad draudimo sutartimi viena šalis (draudikas) įsipareigoja už sutartyje nustatytą draudimo įmoką (premiją) sumokėti kitai šaliai (draudėjui) arba trečiajam asmeniui, kurio naudai sudaryta sutartis, įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytą draudimo išmoką, apskaičiuotą įstatyme ar draudimo sutartyje nustatyta tvarka, jeigu įvyksta įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytas draudžiamasis įvykis.

Civilinio kodekso 6.156 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas sutarčių laisvės principas leidžia sutarties šalims laisvai sudaryti sutartis ir savo nuožiūra nustatyti tarpusavio teises bei pareigas, jei tai neprieštarauja įstatymams. Sutarties laisvės principas reiškia civilinių teisinių santykių subjektų teisę laisvai spręsti, ar sudaryti konkrečią sutartį ar jos nesudaryti, pasirinkti, su kuo sudaryti sutartį, be to, savarankiškai spręsti dėl sutarties turinio (sutarties sąlygų ir jų pakeitimo) bei formos, išskyrus atvejus, kai tam tikras sutarties sąlygas (jų turinį) nustato imperatyviosios teisės normos arba tam tikrų sąlygų reikalauja viešoji tvarka, sąžiningumo, protingumo, teisingumo principai, gera moralė. Teisėtai sudaryta ir galiojanti sutartis jos šalims turi įstatymo galią (Civilinio kodekso 6.189 straipsnio 1 dalis).

Šalių sudaryta Būsto draudimo sutartis yra savanoriška, todėl draudikas, vadovaudamasis Civilinio kodekso 6.156 straipsnio 1 dalimi, tokio pobūdžio sutartyse gali savo nuožiūra pasiūlyti sąlygas, susijusias su teikiamos draudimo apsaugos apimtimi. Lietuvos kasacinis teismas savo praktikoje yra ne kartą konstatavęs, kad draudimo sutartimi draudimo objektui suteikiama apsauga nėra absoliuti. Prisiimdamas draudimo riziką, draudikas nustato draudimo sutartimi suteikiamos draudimo apsaugos ribas. Draudimo apsauga nustatoma tiek draudiko parengtose draudimo rūšies taisyklėse, tiek draudimo liudijime aptartose individualiosiose sąlygose[2]. Draudimo apsaugos apimtį lemia draudimo objektas, draudžiamųjų įvykių, nedraudžiamųjų įvykių sąrašas ir kitos draudimo sutarties sąlygos, nustatančios draudimo sutarties šalių įsipareigojimų turinį, kuris leidžia spręsti apie draudiko prisiimtos draudimo rizikos laipsnį[3].

Draudžiamasis įvykis – tai draudimo sutartyje nurodytas atsitikimas, kuriam įvykus draudikas privalo mokėti draudimo išmoką. Teisine prasme draudžiamasis įvykis yra juridinis faktas, t. y. realaus gyvenimo reiškinys, su kuriuo įstatymas sieja teisinius padarinius, konkrečiai – draudiko pareigą išmokėti draudimo išmoką[4]. Įstatyme ir konkrečiose draudimo rūšies taisyklėse nustatytos išimtys, kai draudėjo patirta žala visiškai ar iš dalies nekompensuojama, dėl to, draudėjui kreipusis dėl draudimo išmokos išmokėjimo, draudikas turi teisę jos visiškai arba iš dalies nemokėti. Tokią teisę draudikas turi nedraudžiamojo įvykio atveju.[5] Nedraudžiamasis įvykis – draudžiamojo įvykio požymius turintis įvykis, tačiau taip pat atitinkantis įstatyme ar draudimo sutartyje apibrėžtus papildomus požymius, kuriems esant draudikas atleidžiamas nuo prievolės mokėti draudimo išmoką.[6] Nedraudžiamieji įvykiai

[2] Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. gegužės 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-283-695/2015.
[3] Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. lapkričio 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-536/2007.
[4] Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. birželio 26 d. nutartis civilinėje byloje 3K-3-316/2013.
[5] Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. vasario 9 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3- 32/2009.
[6] Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. lapkričio 23 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-426-684/2017.

pašalina draudiko pareigą mokėti draudimo išmoką *ab initio* (iš anksto).[7]

Remiantis pareiškėjui išduotu draudimo liudijimu, lauko baseinas buvo apdraustas plačiausios apsaugos draudimu, draudimo variantu „Maksimalus". Remiantis Taisyklių A.IV dalies 1.12 papunkčiu, plačiausios apsaugos draudimo atveju draudimo apsauga apima bet kokius šio turto sugadinimo, sunaikinimo ar praradimo įvykius, staiga ir netikėtai įvykusius draudimo apsaugos galiojimo metu, išskyrus nedraudžiamuosius įvykius, nurodytus Taisyklių A.IV dalies 1.1–1.12 papunkčiuose ir bendrų nedraudžiamųjų įvykių sąraše (Taisyklių A.IV dalies) 4 punktas). Tai reiškia, kad su lauko baseinu susiję pareiškėjo interesai buvo apdrausti nuo visų įvykių, kurie turi staigumo ir netikėtumo požymių ir kurie Taisyklėse (ar draudimo liudijime) nėra nurodyti kaip nedraudžiamieji.

Nagrinėjamu atveju pareiškėjas laikėsi pozicijos, kad lauko baseino defektai atsirado dėl staigių ir netikėtų liūčių, kai į gruntą patekusio kritulių vandens kiekis buvo daug didesnis, nei galėjo surinkti lauko baseino drenažo sistema, ir gruntinio vandens lygiui pakilus virš baseino vandens lygio deformavosi baseino sienos. Draudikas, savo ruožtu, teigė, kad baseino sugadinimus lėmė ne staigus ir netikėtas įvykis, o netinkamas baseino įrengimas ir eksploatavimas bei dėl to vykę ilgalaikiai, tęstiniai procesai.

Sprendimą draudikas grindė Taisyklių A.IV dalies 4.1, 4.2, 4.4.3 ir 4.12 papunkčiuose įtvirtintais nedraudžiamųjų įvykių apibrėžimais. Remiantis minėtomis nuostatomis, draudimo išmoka nemokama, jeigu turtas buvo sugadintas dėl tęstinio, ilgalaikio ir (ar) nuolatinio (ne staigaus ir netikėto) įvykio ar proceso (4.1 papunktis), dėl neišvengiamų natūralių procesų (korozijos, puvimo, pelėsio, kondensato, saulės poveikio, šalčio, natūralaus nusidėvėjimo ir pan.) (4.2 papunktis), dėl defektų, kuriuos lėmė statybos klaidos ir (ar) brokas[8] (4.4.3 papunktis) ir dėl natūralaus pastatų ar pastato dalių sėdimo, plėtimosi, skilimo, nulemtų įprastų fizikinių reiškinių ir natūralaus pastato dėvėjimosi (4.12 papunktis). Sprendžiant dėl draudiko priimto sprendimo ir pareiškėjo keliamų reikalavimų pagrįstumo toliau vertintina, ar apie įvykį nustatyti duomenys patvirtina, jog įvykis turi Taisyklėse įtvirtintų nedraudžiamųjų įvykių (bent vieno iš jų) požymių, ar ne.[9]

Iš bylos duomenų matyti, kad pareiškėjas savo poziciją grindžia UAB „SP project" ir UAB „Aqua spektras" pateiktais duomenimis. O draudikas remiasi UAB „Okeana" ir UAB „Poilsio sprendimai" pateikta informacija ir UAB „Eicosolution" eksperto I. I. parengtu vertinimo aktu. Savo pozicijas šalys taip pat grindė savo paaiškinimais dėl įvykio, į bylą buvo pateikti ir duomenys apie meteorologines sąlygas.

2024 m. rugpjūčio 23 d. UAB „SP Project" parengė lauko baseino sugadinimo apžiūros aktą. Akte nurodoma, kad baseino korpusas, pagamintas iš sustiprinto polipropileno, baseinas skirtas eksploatuoti lauko sąlygomis ir įrengtas pagal akte nurodytą schemą (ji pateikta). Bendrovės vertinimu, dėl intensyvios liūties aplink baseiną įrengtas drenažas (skirtas gruntinių vandenų poveikiui į baseino dugną ir sienas kompensuoti) nespėjo sugerti netipinio ir staiga susidariusio vandens pertekliaus, todėl buvo išpūstas baseino dugnas ir sulūžo dugno bei sienų suvirinimo siūlės. Taip pat teigiama, kad patikrinus drenažo sistemą buvo nustatyta, jog ji palaiko tinkamą gruntinių vandenų lygį. Prie akto taip pat pridėta schema, kurioje pavaizduotas baseino įrengimo konstrukcinis sprendimas bei grunto ir drenažo elementai.

„Aqua spektras" 2024 m. rugpjūčio 28 d. parengė objekto apžiūros aktą Nr. 240828. Jame nurodyta, kad į gruntinio vandens surinkimo šulinį yra įvestas drenažinis vamzdis nuo baseino ir patikrinimo metu gruntinio vandens lygis šulinyje buvo gerokai žemiau drenažo. Tai, anot bendrovės vadovo, reiškia, kad drenažiniame vamzdyje esant gruntinio vandens, jam nebūtų kliūčių ištekėti į šulinį ir vandens lygis aplink drenažinį vamzdį neturėtų pakilti. Akte taip

[7] Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2013 m. birželio 26 d. nutartus civilinėje byloje Nr. 3K-3-316/2013

[8] Statybos klaidomis ir broku pagal Taisyklių A.IV dalies 4.4.3 papunktį Taisyklėse įvardijami kaip bet kokie nukrypimai dėl statinio (jo dalies) projektavimo techninių sąlygų, jo projekto, techninių statybos reglamentų, statybos taisyklių, standartų, metodinių nurodymų ar rekomendacijų, kai dėl šių nukrypimų pasikeičia statinio (jo dalies) atsparumas, ilgaamžiškumas, eksploatacinės ar funkcinės savybės, pakinta ekonomiškai pagrįsta statinio (jo dalies) naudojimo trukmė, estetinė išvaizda.

[9] Pažymėtina, kad civilinio pobūdžio ginčai nagrinėjami remiantis tikėtinumo taisykle. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra išaiškinęs, kad įrodymai turi būti vertinami remiantis vidiniu įsitikinimu, pagrįstu visapusišku ir objektyviu aplinkybių, kurios buvo įrodinėjamos proceso metu, išnagrinėjimu, vadovaujantis įstatymais (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. sausio 20 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-87-969/2017). Įrodymų vertinimas civilinėje byloje grindžiamas taisykle, kad tam tikrų faktinių aplinkybių buvimas konstatuojamas tada, kai nekyla didelių abejonių dėl tų aplinkybių egzistavimo. Išvada apie tam tikrų aplinkybių buvimą galima daryti tada, kai byloje esančių įrodymų visuma leidžia manyti, jog labiau tikėtina atitinkamą faktą buvus, nei jo nebuvus (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. lapkričio 7 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-465/2012; 2022 m. birželio 21 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-177-701/2022).

pat nurodyta, kad išardytos baseino terasos vietoje matomas nebirus ir sustingęs smėlbetonio mišinys, kuris įrengtas pagal instrukciją ir tokių baseinų įrengimo praktiką, kad baseinas būtų apsaugotas nuo išorinio grunto slėgio. Anot bendrovės vadovo, apžiūros metu nebuvo nustatytų kitų aplinkybių dėl priežasčių, galėjusių nulemti baseino pažeidimą, todėl galima daryti prielaidą, kad liūties metu į gruntą aplink baseiną patekusio vandens buvo daug daugiau, nei gali surinkti esama drenažo sistema, todėl, gruntinio vandens lygiui pakilus virš baseino vandens lygio, baseino sienos buvo deformuotos ir pažeistos, atsiradus pažeidimams ir ištekėjus baseino vandeniui, jis tapo mažai atsparus grunto slėgiui tiek iš išorės, tiek iš dugno pusės.

2024 m. rugpjūčio 30 d. UAB „Poilsio sprendimai", draudiko paprašyta pakonsultuoti dėl galimų baseino deformacijos priežasčių, el. paštu nurodė, kad polipropileninių baseinų problema yra ta, kad tada, jeigu baseinas paliekamas tuščias ir pakyla gruntinis vanduo ar tiesiog lyja, jam pradeda kelti dugną, atsiranda „pilvas", baseino sienos automatiškai pasitraukia į vidų. Anot bendrovės, išorė yra užpilta sausu betonu, todėl jis taip pat tiesiog byra į baseino vidų, todėl pildant baseiną vandeniu – formos nebeatgaunamos.

2024 m. spalio 2 d. UAB „Okeana", draudiko paprašyta pakonsultuoti dėl galimos baseino deformacijos priežasties, el. paštu nurodė, kad baseino korpusas yra paveiktas vandens su chloru ir ultravioletinių spindulių, todėl jis yra neberemontuotinas. Anot bendrovės, buvo neteisingai atlikti išorės betonavimo darbai (silpnas betonas arba smėlbetonis, plonas betono sluoksnis, nėra armatūros, mažai armatūros arba plona, surūdijusi armatūra, tirpstantis sniegas, lietus ar kiti veiksniai išplovė pagrindus ar kt.). Anot bendrovės, yra ir daug kitų priežasčių, kodėl taip galėjo nutikti. Bendrovės teigimu, gruntas spaudė baseino sienas ir gautinai jį sugadino.

Iš bylos duomenų taip pat matyti, kad draudikas 2024 m. rugsėjo 4 d. pateikė prašymą UAB „Eicosolution" ekspertui I. I., kuris yra įtrauktas į Lietuvos Respublikos teismo ekspertų sąrašą[10], prašymą atlikti deformuoto baseino ekspertizę, įvardijant baseino deformacijos priežastį. Ekspertas du kartus apžiūrėjo baseiną ir 2024 m. spalio 4 d. parengė Vertinimo aktą. Vertinimo akte yra pateiktos baseino bendro vaizdo, deformacijų, medinės baseino terasos nuotraukos, taip pat užfiksuota grunto struktūra prie baseino krašto, smėlbetonio struktūros po viršutine baseino apdailine dalimi, baseino tvirtinimo elementas.

Eksperto vertinimu, defektai, tikėtina, atsirado dėl to, jog per smėlbetonio pamatą pateko vandens, kuris išstūmė dugną bei sieneles. Ekspertas taip pat nurodė, kad baseino tvirtinimo konstrukcija susideda iš polistireninio putplasčio ir smėlbetonio sluoksnio, o baseino perimetras įrengtas taip, kad aplinkinis vanduo subėga prie pat baseino, nėra įrengta nuogrinda. Vertinimo akte taip pat teigiama, kad baseinas yra lauko statinys, kuris turi būti atsparus pastoviam gruntinio vandens, polydžio vandens, lietaus ir kitų atmosferinių reiškinių poveikiui. Eksperto teigimu, įprastai tokie baseinai turėtų būti įrengiami su tinkamu paviršiniu vandens nuvedimu – nuogrinda, bei su giluminio vandens surinkimo sistema. Nesant šių sistemų, baseinas tampa neatsparus ilgalaikiam gruntinio vandens, sniego tirpsmo ir lietaus poveikiui. Kartu Vertinimo ataskaitoje pateikta pavyzdinė baseino įrengimo schema. Galiausiai konstatuojama, kad lauko baseino defektai, tikėtina, atsirado dėl neįrengto arba netinkamai įrengto vandens nuvedimo.

Ginčo nagrinėjimo metu draudikas taip pat pateikė eksperto paaiškinimą, jog atliekant vertinimą buvo prašoma baseino brėžinių, tačiau nei statybinė, nei projektinė dokumentacija nebuvo pateikta. Ekspertas taip pat pažymėjo, kad nėra teisės aktų, reglamentuojančių baseinų įrengimą, yra tik rekomendacijos, kurių brėžiniai buvo pateikti Vertinimo akte. Eksperto teigimu, apgadinimų priežastis buvo nustatyta taip, kad išardžius supuvusias lentas, rodančias, kad baseino viršus nebuvo prižiūrimas, matyti, kad vanduo turi galimybę patekti prie baseino krašto. Anot eksperto, jeigu būtų tinkamai veikusi vandens nuvedimo sistema, nebūtų sugadintas baseinas.

Draudikas ginčo nagrinėjimo metu pateikė papildomus paaiškinimus dėl draudiko nustatytos defektų atsiradimo priežasties. Draudikas pakartojo Vertinimo akte nurodytą teiginį, kad įprastai tokie baseinai turėtų būti įrengiami arba su tinkamu paviršiniu vandens nuvedimu – nuogrinda, bei su giluminiu vandens surinkimu, ir paaiškino, kad giluminis vandens surinkimas, kaip tai nurodyta Vertinimo akto 3.4 bei 3.5 schemose, tai greta baseino įrengtas šulinėlis su vandens siurbliu, kuris išpumpuoja perteklinį vandenį, galintį slėgti išorines baseino

[10] Ekspertui, be kita ko, yra suteikta teisė eiti ypatingo statinio projekto vadovo, ypatingo statinio projekto vykdymo priežiūros vadovo, statinio projekto ekspertizės vadovo ir statinio ekspertizės vadovo pareigas (statiniai: gyvenamieji ir negyvenamieji pastatai; inžineriniai tinklai: vandentiekio ir nuotekų šalinimo).

sieneles. Anot draudiko, eksperto I. I. apžiūros metu greta baseino nebuvo fiksuota jokių drenažinių ir (ar) revizinių šulinėlių, todėl net darant prielaidą, kad drenažo sistema buvo įrengta, draudikui akivaizdu, jog projektavimo bei įrengimo metu nebuvo imtasi jokių sprendinių, kurie įgalintų galimo drenažo priežiūrą, taigi, baseino įrengimo metu nebuvo panaudoti visi galimi sprendiniai, reikalingi apsaugoti lauke, atviroje vietoje, esantį baseiną nuo perteklinio vandens poveikio.

Draudikas taip pat paaiškino, kad liūties metu, dėl per trumpą laiką iškrentančio didelio kritulių kiekio, gruntas nespėja jo sugerti ir dalis lietaus vandens nuteka grunto paviršiumi. Draudiko teigimu, dėl neįgyvendintų sprendinių apsaugoti baseino išorinę konstrukciją nuo perteklinio vandens poveikio dalis vandens gali patekti prie baseino išorinių sienelių ir jas slėgti, tačiau baseino viduje esantis vanduo slegia sieneles priešinga kryptimi ir kompensuoja išorinį slėgį. Sienelių deformacijos dėl slėgio iš išorės gali atsirasti tik nesant pakankamo kiekio vandens baseine, todėl šio tipo baseinus rekomenduojama laikyti pripildytus vandeniu kaip vasarą, taip ir žiemą – žiemos metu rekomenduojama tik sumažinti vandens kiekį. Remdamasis tuo, kas išdėstyta, draudikas darė išvadą, kad įvykio metu baseine buvo ir nepakankamas vandens kiekis. Draudiko teigimu, remiantis turima praktika yra akivaizdu, kad įvykis nebuvo staigus ir netikėtas, o buvo tęstinis, ilgalaikis, atsiradęs dėl neteisingų priimtų konstrukcinių sprendinių.

Draudikas, be kita ko, paaiškino pareiškėjo nurodytu įvykio laikotarpiu negavęs jokių kitų pranešimų, kad dėl 2024 m. liepos 29 d. liūties būtų taip pat ar panašiai sugadintų kitų lauko baseinų, o tai taip pat leidžia kritiškai vertinti pareiškėjo teiginius, jog žala atsirado dėl liūties. Draudiko vertinimu, tokiu atveju liūtis, kaip masinis reiškinys, visus panašius objektus, nesant didelių kraštovaizdžio skirtumų, veikia iš esmės vienodai.

Atsižvelgiant į surinktus faktinius duomenis, eksperto ir baseinų įrengimu ir (ar) prekyba užsiimančių bendrovių pateiktas pozicijas ir ginčo šalių paaiškinimus, darytina išvada, kad draudiko sprendimas atsisakyti išmokėti draudimo išmoką laikytinas pagrįstu ir teisėtu, nes nėra pagrindo konstatuoti, jog baseino sugadinimą sukėlė staigus ir netikėtas draudžiamasis įvykis.

Lietuvos banko vertinimu, pareiškėjo pasitelktų UAB „SP Project“ ir UAB „Aqua spektras“ aktų turinys iš esmės grindžiamas prielaida, kad baseinas buvo įrengtas tinkamai ir pagal rekomendacijas, o žala atsirado dėl staigaus, netipinio išorinio poveikio – liūties. Tačiau šie dokumentai nėra pagrįsti išsamiais ir objektyviais tyrimais, juose nėra išsamiai aptarti paviršinio vandens surinkimo sprendiniai.

UAB „Aqua spektras“ išvados iš esmės grindžiamos paviršine apžiūra, tik fragmentiškai įvertinant drenažo sistemos efektyvumą ir jį grindžiant vien tik faktu, kad patikrinimo metu (praėjus mėnesiui laiko nuo įvykio) drenažo šulinyje vandens lygis buvo žemiau drenažo vamzdžio, išvados apie tinkamą grunto struktūrą daromos nepateikiant jokių to įrodymų (nuotraukų ar pan.), nėra pateiktų jokių kitų duomenų apie drenažo sistemos struktūrą ar efektyvumą, nevertinta drenažinio vamzdžio padėtis baseino dugno altitudės atžvilgiu ir kt. Taip pat teigiama, kad baseinas buvo įrengtas pagal rekomendacijas ir instrukcijas, tačiau nenurodoma, kokias ir kaip tai buvo nustatyta išoriškai įvertinus baseino defektus ir fragmentiškai nuardžius baseino terasinę dalį.

UAB „SP project“ akte daroma išvada, kad patikrinus drenažą nustatyta, kad jis palaiko tinkamą gruntinių vandenų lygį, teigiama, kad drenažas nespėjo susitvarkyti su liūties metu susidariusiu vandeniu, tačiau taip pat nėra pateiktų objektyvių faktinių duomenų apie įrengtą drenažo sistemą. Nors pateikiama baseino įrengimo schema, neaišku, kokiu pagrindu buvo prieita prie išvados, kad baseinas įrengtas pagal pateiktą schemą, nes byloje nėra jokių šią aplinkybę patvirtinančių duomenų, nei ekspertui, nei Lietuvos bankui baseino įrengimo techninė dokumentacija nebuvo pateikta. Taip pat nėra pateiktų jokių kitų matavimų duomenų ar nuotraukų, kuriomis remiantis būtų galima įsitikinti pateiktomis išvadomis. Be to, nei UAB „SP project“, nei UAB „Aqua spektras“ išvadose nėra pasisakoma apie staigių kritulių atvejais svarbų paviršinio vandens nuvedimą, o pateikiami duomenys apie tinkamą gruntą aplink baseiną – prieštarauja nurodytiems ir nuotraukomis pagrįstiems eksperto vertinimams.

Draudiko užklausų pagrindu UAB „Poilsio sprendimai“ bei UAB „Okeana“ parengtos nuomonės dėl galimų baseino defektų atsiradimo priežasčių, pastebėtina, kad jos iš esmės atitinka teismo eksperto kvalifikaciją turinčio specialisto nurodytas defektų atsiradimo priežastis (eksperto nurodytas priežastis abi bendrovės nurodė kaip galimas užfiksuotų defektų atsiradimo atveju). Vis dėlto, pažymėtina, kad minėtos išvados buvo parengtos objekto fiziškai neapžiūrėjus ir neatlikus jokių specifinių tyrimų, todėl yra daugiau teorinio pobūdžio.

Be to, nors tiek pareiškėjo, tiek draudiko pasirinktos bendrovės užsiima baseinų įrengimo ir (ar) remonto, ir (ar) prekybos veikla, byloje nėra duomenų, kurie suteiktų pagrindo neabejoti pozicijas pateikusių asmenų kompetencija sprendžiant dėl defektų atsiradimo priežasčių. Taigi, nors pateiktos pozicijos tam tikrais aspektais leidžia geriau suprasti, kokie konstrukciniai ar eksploataciniai veiksniai gali turėti reikšmės tokio tipo baseinų pažeidimams, jie atskirai negali būti laikomi pakankamu pagrindu aiškiai nustatyti konkrečią žalos priežastį.

Sistemiškai įvertinus visų byloje esančių įrodymų visumą, pateiktų bendrovių, užsiimančių baseinų įrengimu ir (ar) prekyba, išvadas bei komentarus apie galimas defektų atsiradimo priežastis, jose pateiktų duomenų tarpusavio santykį ir kitas svarbias aplinkybes, Lietuvos banko vertinimu, labiausiai patikima laikytina eksperto, įtraukto į Lietuvos Respublikos teismo ekspertų sąrašą, I. I. parengta išvada, kuri, Lietuvos banko vertinimu, geriausiai atitinka specialių žinių ir objektyvumo kriterijus. Neabejotina, kad ekspertas turi specialių žinių, reikalingų objektyvioms ir pagrįstoms išvadoms pateikti. Manytina, kad Vertinimo akte yra pagrįstai patvirtinamos ir (ar) paneigiamos tarpusavyje nesutampančios ir įvairaus pobūdžio pirmiau išvardytų trūkumų turinčių keturių bendrovių pateiktos pozicijos.

Ekspertas du kartus faktiškai apžiūrėjo objektą, vertinimui reikšmingus veiksnius užfiksavo nuotraukose, jos yra pateiktos Vertinimo ataskaitoje. Įvertinęs paviršinius su minimaliais nuardymais matomus baseino konstrukcijos ypatumus, ekspertas konstatavo, kad, kitaip, nei buvo teigiama pareiškėjo iniciatyva pasirinktų bendrovių, baseino konstrukcija nėra įrengta tinkamai, nes baseino perimetras aplink baseino sieneles įrengtas taip, jog aplinkinis vanduo subėga prie pat baseino. Be to, kaip matyti iš bylos duomenų, nėra įrengtos nuogrindos, kurios padeda tinkamai nuleisti paviršinį vandenį nuo baseino kraštų. Dėl šių priežasčių per smėlbetonio pamatą patekęs vanduo išstūmė betono dugną ir sieneles, baseinas deformavosi.

Remiantis eksperto parengtu Vertinimo aktu, taip pat ją detalizuojančiais eksperto ir draudiko paaiškinimais, konstatuotina, kad pagrindinė žalos atsiradimo priežastis yra sisteminis projektavimo ir įrengimo trūkumas – netinkamai įrengta paviršinio vandens nuvedimo sistema, įskaitant nuogrindos neįrengimą, bei nepakankama drenažo (net jeigu jis yra įrengtas) priežiūros galimybė. Eksperto vertinimo pagrindu darytina išvada, kad baseino konstrukcija buvo tokia, jog aplinkinis vanduo (įskaitant kritulius) galėjo nekontroliuojamas patekti prie baseino sienelių ir jo pagrindo, o tai lėmė baseino konstrukcijų deformaciją. Remiantis civiliniame procese taikomu tikimybės pusiausvyros principu, konstatuotina, kad būtent ši konstrukcinė spraga ir nulėmė žalos atsiradimą.

Vadovaujantis anksčiau nurodytais argumentais, konstatuotina, kad draudikas pagrįstai atsisakė išmokėti draudimo išmoką, nes žala, labiausiai tikėtina, kilo ne dėl staigaus ir netikėto įvykio (stiprios liūties), o dėl aplinkybių, kurios lemia įvykio kvalifikavimą nedraudžiamuoju – projektavimo ar statybos darbų klaidų ir broko (Taisyklių A.IV dalies 4.4.3 papunktis).[11] Dėl šios priežasties pareiškėjo reikalavimas laikytinas nepagrįstu ir atmestinu.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo X. X. reikalavimus.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl tapataus ginčo dalyko kreiptis į teismą įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu. Ginčo šalys turi pareigą pranešti Lietuvos bankui, jeigu viena iš ginčo šalių pareiškia ieškinį bendrosios kompetencijos teismui prašydama nagrinėti tapatų ginčą iš esmės.

Direktorius Arūnas Raišutis

[11] Tam, kad įvykis būtų pripažintas nedraudžiamuoju, pakanka vieno iš nedraudžiamųjų įvykių sąlygose nurodytų pagrindų nustatymo, todėl dėl kitų draudiko nurodytų pagrindų (nuolatinio nusidėvėjimo, neišvengiamų natūralių procesų ir kt.) išsamiau nepasisakoma.